

Ympärileikkaus

Miesten ja poikien ympärileikkauksella tarkoitetaan esinahan poistamista.

Naisten ja tyttöjen ympärileikkauksia on neljää eri tyyppiä ja niiden kohdalla puhutaan usein myös sukupuolielinten silpomisesta, mutta asiakkaan läsnä ollessa sitä sanaa ei suositella käytettäväksi.

Miesten ja poikien ympärileikkaus

Sosiaali- ja terveysministeriö on vuonna 2015 antanut ohjeen poikien ei-lääketeieteellisestä ympärileikkauksesta: Ympärileikkauksen saa tehdä vain laillistettu lääkäri. Lääkäri on ennen ympärileikkauksen tekemistä annettava huoltajille riittävät tiedot ympärileikkauksen luonteesta, vaikutuksista ja mahdollisista haitoista sekä toimenpiteen peruuttamattomuudesta. Huoltajilta tarvitaan kirjallinen suostumus eikä ympärileikkausta saa tehdä, jos toinen huoltaja vastustaa sitä. Poikaa on kuultava ja hänelle on hänen ikänsä ja kehitystasonsa edellyttämällä tavalla annettava riittävät tiedot ympärileikkauksesta ja sen vaikutuksista. Ympärileikkausta ei saa tehdä, jos poika vastustaa sitä, jos hän ikänsä ja kehitystasonsa perusteella kykenee ymmärtämään ympärileikkauksen merkityksen. Lasta kuullaan yksin. Lapsen mielipiteen selvittämisen yhteydessä potilaskertomukseen kirjataan mitä, miten, koska, kuka jne. informaatiota on antanut ja mikä on lapsen mielipide. Ympärileikkaus on suoritettava asianmukaisissa ja steriileissä olosuhteissa kivunlievityksellä, josta vastaa lääkäri. Mikäli em. olosuhteet eivät ole täyttyneet, ympärileikkaus ei ole lain mukaan sallittu vaan voi olla kyse pahoinpitelystä / törkeästä pahoinpitelystä ja tällöin toimitaan kuten tyttöjen ympärileikkauksen suhteen (ilmoitus sekä lastensuojeluviranomaisille että poliisille). Poikien lääketieteellisistä syistä tehtävät ympärileikkaukset eivät ole rangaistavia tekoja. Kaikissa tapauksissa on poliisin kanssa konsultointimahdollisuus.

Yllilääkäri Sanniston ohje Poikien ympärileikkauksesta Tampereella:

On sovittu lapsiperheiden sosiaalipalveluiden johdon kanssa, että poikien ympärileikkaustapauksissa ei tarvitse tehdä lastensuojeluilmoitusta, jos perheellä on esittää todistus, että leikkaus on tehty lääkärin toimesta asianmukaisissa olosuhteissa (mieluiten sairaalassa). Jos ei ole tai asia on epäselvä, tehdään entiseen tapaan lastensuojeluilmoitus. Toki pyrimme, jos on tilaisuus asiasta etukäteen keskustella, esittämään näkemyksen, että paras ajankohta toimenpiteelle on sellainen, että poika itse voi ottaa kantaa asiaan. (Sannisto /2014)

Naisten ja tyttöjen ympärileikkaus

Tyttöjen ympärileikkaus on yksiselitteisesti Suomen rikoslain mukaan rangaistava teko (pahoinpitely tai törkeä pahoinpitely). Sellaisen suunnittelusta ja toteutuneen ympärileikkauksen epäilystä (alaikäisillä) tehdään lastensuojelulain nojalla ilmoitus sekä lastensuojeluun että poliisille. Mikäli ympärileikkaus aiheuttaa terveydellisen ongelman, tehdään lisäksi lähete erikoissairaanhoidon. Erikoissairaanhoidossa TAYS:ssa voidaan tehdä gynekologinen korjausleikkaus. Mikäli ympärileikkattu tyttö tarvitsee muuta tukea, esim. terapiaa, toimitaan tavanomaisten lähetekäytäntöjen mukaisesti (esim. Pene, nuorisoneuvola, lasten-, nuorten-, tai aikuispsykiatrisen erikoissairaanhoidon, seksuaalineuvojapalvelut).

Toteutuneen ympärileikkauksen raportoinnilla suojataan perhepiirin muita tyttöjä sekä suojataan tytön terveyttä. Mikäli aikuinen kokee olevansa ympärileikkauksen suhteen rikoksen uhri, hän voi tehdä itse rikosilmoituksen poliisille.

